

Spis treści

Wstęp	11
1	
Cykle koniunkturalne	
Marian Gorynia, Katarzyna Mroczek-Dąbrowska	19
1.1. Definicja cyklu koniunkturalnego	19
1.2. Rodzaje wahań cyklicznych	23
1.3. Fazy i morfologia cyklu koniunkturalnego	24
1.3.1. Podział cyklu koniunkturalnego	24
1.3.2. Stylizowane fakty dotyczące cykli koniunkturalnych	26
1.4. Wybrane teorie cyklu koniunkturalnego	27
1.4.1. Endogeniczne teorie cyklu koniunkturalnego	28
1.4.2. Egzogeniczne teorie cyklu koniunkturalnego	29
1.4.3. Teorie zrównoważonego cyklu koniunkturalnego	30
1.5. Polityka stabilizacyjna państwa	33
1.6. Badania empiryczne cykli koniunkturalnych – przegląd literatury	36
Podsumowanie	40
2	
Kryzysy gospodarcze – aspekty teoretyczne i empiryczne	
Marlena Dzikowska, Piotr Trąpczyński	42
2.1. Kryzysy gospodarcze – aspekty teoretyczne	42
2.1.1. Delimitacja pojęcia „kryzys gospodarczy”	43
2.1.2. Geneza występowania zjawiska kryzysów gospodarczych	47
2.1.3. Przejawy kryzysów gospodarczych	50
2.2. Kryzysy gospodarcze – perspektywa historyczna	53

2.3. Kryzysy gospodarcze – przegląd dotychczasowych badań empirycznych	56
2.3.1. Perspektywa makroekonomiczna	56
2.3.2. Perspektywa mezoekonomiczna	59
2.3.3. Perspektywa mikroekonomiczna	62
2.3.3.1. Kryzys a wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw	63
2.3.3.2. Wpływ kryzysu gospodarczego na międzynarodową strategię przedsiębiorstwa	70
Podsumowanie	71

3

Branże jako uczestnicy i receptory kryzysu

Barbara Jankowska, Aleksandra Kania	73
3.1. Branża – delimitacja pojęcia	73
3.2. Kryzys branżowy – próba konceptualizacji	76
3.2.1. Kryzys branżowy jako zakłócenie w cyklu życia branży	77
3.2.1.1. Przyczyny kryzysów ograniczonych do konkretnej branży – zakłócenia w cyklu życia branży	78
3.2.1.2. Przejawy kryzysów ograniczonych do konkretnej branży	82
3.2.2. Bańki spekulacyjne – od kryzysu branżowego do kryzysu gospodarczego	83
3.2.2.1. Przyczyny powstawania baniek spekulacyjnych	84
3.2.2.2. Mechanizm i przejawy bańki spekulacyjnej	86
3.2.2.3. Bańki spekulacyjne – ujęcie historyczne	89
3.3. Efekty międzybranżowe – związki z efektem zarażania się kryzysem – wyniki wybranych badań	91
3.4. Rodzaje kryzysów branżowych	95
Podsumowanie	97

4

Teoretyczne, empiryczne i metodologiczne aspekty konkurencyjności przedsiębiorstw

Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska	98
4.1. Konkurencja	99
4.2. Konkurencyjność przedsiębiorstwa – definicje	101
4.2.1. Potencjał konkurencyjny	105
4.2.2. Strategia konkurencji	111
4.2.3. Pozycja konkurencyjna	119
4.2.4. Relacje pomiędzy wymiarami konkurencyjności	126
4.3. Konkurencyjność międzynarodowa	127
Podsumowanie	131

5

Globalny kryzys gospodarczy pierwszej dekady XXI wieku

Marlena Dzikowska, Piotr Trąpczyński 132

5.1. Ramy czasowe globalnego kryzysu ekonomicznego 132

5.2. Geneza globalnego kryzysu gospodarczego 136

5.3. Przegląd badań dotyczących mikroekonomicznych przejawów globalnego kryzysu gospodarczego 138

Podsumowanie 141

6

Zmiany gospodarcze w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu – rankingi gospodarek i branż

Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska 143

6.1. Metody porządkowania liniowego obiektów 144

6.2. Budowa wskaźnika syntetycznego dla rankingów gospodarek 146

6.3. Ranking gospodarek 150

6.4. Budowa wskaźnika syntetycznego dla rankingów branż 156

6.5. Ranking branż 159

Podsumowanie 165

7

Globalny kryzys gospodarczy w wybranych gospodarkach narodowych

Aleksandra Kania, Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, Piotr Trąpczyński 167

7.1. Estonia 167

7.2. Litwa 171

7.3. Irlandia 175

7.4. Hiszpania 178

7.5. Wielka Brytania 182

7.6. Finlandia 185

7.7. Włochy 190

7.8. Grecja 194

7.9. Polska 198

Podsumowanie 204

8

Metodyka badań empirycznych

Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska	207
8.1. Problem badawczy i uzasadnienie podjęcia tematu	207
8.2. Hipotezy badawcze	209
8.2.1. Determinanty międzynarodowej pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa	210
8.2.2. Porównanie między okresem prosperity i globalnego kryzysu gospodarczego	214
8.3. Próba badawcza i narzędzia badawcze	217
Podsumowanie	222

9

Pozycja konkurencyjna przedsiębiorstw**w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu – wyniki badań ilościowych**

Marlena Dzikowska, Marian Gorynia, Barbara Jankowska	224
9.1. Charakterystyka próby badawczej	224
9.2. Wskaźniki pozycji konkurencyjnej analizowanych przedsiębiorstw	232
9.3. Wskaźniki konkurencyjności czynnikowej analizowanych przedsiębiorstw	235
9.4. Poziom internacjonalizacji analizowanych przedsiębiorstw	239
9.5. Zewnętrzne uwarunkowania działalności analizowanych przedsiębiorstw	240
9.6. Wewnętrzne uwarunkowania działalności analizowanych przedsiębiorstw	245
9.7. Pozycja konkurencyjna przedsiębiorstw w okresie globalnego kryzysu gospodarczego i po jego wystąpieniu – model regresji wielorakiej	252
Podsumowanie	273

10

Wpływ globalnego kryzysu gospodarczego**na działalność polskich firm – studia przypadków**

Katarzyna Mroczek-Dąbrowska, Piotr Trąpczyński	275
10.1. Wpływ kryzysu na działalność firmy z branży usługowej – przykład F-Secure	276
10.1.1. Sytuacja branży w Polsce	276
10.1.2. Internacjonalizacja działalności przedsiębiorstwa	278
10.1.3. Otoczenie w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa	278
10.1.4. Wpływ globalnego kryzysu na działalność przedsiębiorstwa	279
10.2. Wpływ kryzysu na działalność firmy z branży handlowej – przykład CDRL S.A.	281
10.2.1. Sytuacja branży odzieżowej w warunkach kryzysu	281

10.2.2. Internacjonalizacja działalności CDRL S.A.	284
10.2.3. Otoczenie a funkcjonowanie CDRL S.A. w warunkach kryzysu	286
Podsumowanie	288
Zakończenie	289
Spis tabel, rysunków i wykresów	296
Bibliografia	300

Wstęp

Książka oddawana do rąk Czytelnika powstała w wyniku realizacji projektu badawczego „Międzynarodowa konkurencyjność polskich przedsiębiorstw w okresie prosperity i globalnego kryzysu gospodarczego”. Projekt był realizowany w latach 2013–2016. W skład zespołu badawczego wchodził: dr Mariusz Dębowski (główny wykonawca), prof. Marian Gorynia (kierownik projektu), dr hab. Barbara Janikowska (główny wykonawca), mgr Aleksandra Kania, dr Katarzyna Mincer-Dąbrowska i dr Piotr Trąpczyński.

Problemem naukowym podejmowanym w projekcie była międzynarodowa konkurencyjność firm polskich oraz wywołane globalnym kryzysem ekonomicznym zmiany wpływu endogenicznych i egzogenicznych determinant na kształtowanie się konkurencyjności przedsiębiorstw. Polska jest często postrzegana jako kraj relatywnie dobrze radzący sobie z globalnym kryzysem gospodarczym ostatnich lat. Po pierwsze, wzrost PKB nawet w 2009 roku wynosił 2,63%, podczas gdy średnia wartość tej samej zmiennej dla krajów OECD sięgała -3,94%. Po drugie, mimo że eksport dóbr i usług w 2009 roku spadł o 6,51%, towarzyszył mu spadek importu dóbr i usług o 12,43%. W tym samym okresie odpowiednie zmiany dla krajów OECD wynosiły ok. -12%. Po trzecie, podczas gdy spadek napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich netto w wypadku krajów OECD wyniósł 29,84%, w wypadku Polski było to tylko 13,06%. Ponadto nawet w 2009 roku przyrost zagranicznych inwestycji bezpośrednich netto wychodzących z Polski w 2009 roku wzrósł o 21,51%, podczas gdy w wypadku krajów OECD spadł o 52,85%. Zmiany dotyczące handlu zagranicznego Polski mogą być częściowo wyjaśnione poprzez zmiany kursów wymiany walut i w związku z tym